

a nom de la mesura de moneda o pes coneguda per *sicle* (G. Remiro, *BRAE* iv, 110).⁴ Començaria, doncs, per designar la suma de diners o d'espècies assignada a un estudiós per al seu manteniment mentre aprèn o investiga, d'on hauria passat a la insígnia que duien aquesta mena d'estudiosos i d'ací a la de prebendats eclesiàstics i dignataris civils.

DERIV.: +*Becar* tr. 'dotar d'una pensió per a estudi' [manca encara *DFa* i *AlcM*_{1, 2}, però ja era usual a Barcelona i a Madrid en els anys 1920]. +*Becari* [més arrelat ja llavors, *DFa*, no *AlcM*] (cast. *becario*, cubà *bequista*, Catauro, 123). Es pot sospitar que sigui derivat castellà de *beca* un *bacuquin*, *becoquin* 'barret de jesuïta', però veg. *DCEC*, s. v. *BICOCA* una altra possible etimologia, entre les quals és difícil de decidir (una variant *bicoquí* de 1555 fins i tot podria fer pensar si era formació primitivament catalana).

¹ Els diccionaris de rims, sense definicions, de Jacme Marc (1371) i L. d'Aversó registren *becha* amb *e* plenisonant (o sigui oberta) en rima amb altres set mots pronunciats amb *k* i paroxítons (i amb *e* de timbre obert o bé dubtós). És més probable que es tracti del nostre mot que no pas d'un hapax occità *beca* que només assenyalà Rayn. en un vers de Bertran de Born, definint-lo «croc, crampon» (de tota manera no confirmat, car solament el dóna el *TdF*, sense localització ni autoritats, citant Rayn. i amb la mateixa definició; no figura en altres fonts occitanes antigues, ni en Vayssier, Doujat-Visner ni Calvino); si és exacte serà un derivat de *bec* (morro d'ocell) com ho són alguns noms occitans de pics i altres eines de cavar (*becari*, *becferri*; ribagorçà *becat*). — ² Per part de Tommaseo el fet d'ometre les accepcions concordants amb les hispàniques semblaria també suggerir que no són genuïnes. D'altra banda les dades de Petrocchi (al qual es limita a remetre Prati) ja semblarien coincidir menys amb això. — ³ Es deu tractar de la «prebenda o plaza de colegial» com ho defineix Sanelo, c. 1800 (39r1), el qual sol fundar-se en els mots de Ros (167.1). — ⁴ Ho saben millor els hebraïstes, però a la traça es tracta d'un derivat de l'arrel verbal hebrea *bq*^c 'badar, partir, aclarir llenya, sortir el pollet de la closca' (Viscasillas, p. 595), que bé sembla ser arrel semítica (per més que en àrab solament li coneguí el sentit de 'ser virolat, bigarrat, llistat, tacat').

Becada, *becadell*, *becafignes*, *becaina*, *V. bec Becaire*, *V. bemoll Becar*, *V. bec i beca Becari*, *V. beca Becarrada*, *V. bec Becastem*, *V. bacó Bece-roles*, *V. abecedari*

BECO, 'hostal o restaurant dels barris vells de Barcelona'. □ 1.ª doc.: 1839, Lab. («fondista»).

Una mestressa de la casa es plany que ja no es pot menjar peix, de car que va, perquè «los *becos* ho compren tot», Pitarra, *Mercat de Calaf* (*Gatades* S. I, 352). De noi encara m'ensenyaven el *Beco del Racó* (*bêku*) en un angle del carrer de Sagristans de la Pla-

ça Nova. ¿Cf. it. *becco* 'boc', 'marrà' (d'on 'carnisser' > 'restaurant')? Les acc. 1 i 2 d'*AlcM* fàcilment poden ser secundàries.

⁵ *Becoll*, *V. bescoll* *Beçull*, *V. bedoll* *Becut*, *V. bec*

BEDOLL, del cèltic *BETŪLLOS que, en la seva variant femenina BETULLA, va passar al llatí; com a nom del mateix arbre *beç*, propi del català oriental, prové d'una base romànica *BETTIUS, reducció d'una forma cèltica BETŪIO-, cèlt. comú BETŪA, de la qual BETULO-, -A, es derivà a manera de diminutiu d'aquell nom; era arbre propi dels Alps i els Pirineus, que per tant generalitzà en les llengües llatines la seva denominació cèltica; en la llengua originària prové segurament de l'arrel indoeur. *ǵʰer-* 'resina, pega', d'on ve també el nom del *betum*, perquè aquest l'extreien els gals mitjançant una decocció de la saba del bedoll, fet que també contribuiria a l'expansió del nom cèltic d'aquest arbre. □ 1.ª doc.: S. XIX (Verdaguer, *Canigó*, etc.); *beç*, doc. rossellonès de 1314, etc.

«Exceptatz avetz vertz, e *bes* vertz, e freixes» (Alart, *InoLC.*, s. v. *verd*; *RLR* xxx, 263). També en un inventari de 1404 de la vall de Ribes (*DAG.*); i l'implica el derivat *beceda*, que trobem també des de data antiga: «quandam vernetam cum quadam *besseda* sibi contigua, in terminis de Corneliano Confluentis», a. 1346 (Alart, s. v. *verneda*). És clar que *bedoll* no és menys antic, si bé no se'n troba tan fàcilment documentació antiga perquè s'usa en les zones pirinenques centrals; en canvi avui és la denominació més divulgada, per tal com l'arbre creix allí molt més que enlloc. L'hàbitat de la *Betula pendula* o *alba* no passa al Sud dels cims més alts del Montseny (de manera que l'arbre i els seus dos noms són, per ex., desconeguts a Fogars de Montclús).¹

En tot cas avui *bedoll* és el mot usat des del Segre mitjà cap al Nord-oest, i *beç* ho és a Cerdanya, Catalunya francesa i el vessant Sud pirinenc, des del Cadí fins al Cap de Creus. *Beç* deu ser encara conegut a Andorra (Krüger anotà *bês* a la Maçana, *Die Hochpyr.* A, i, 48), però ja allà és *bedoll* el mot més conegut (Krüger el sentí a Erts), que és com ho tinc recollit des d'allí, Segre avall, a Arcavell, Lavansa, Guils del Cantó i Noves de Segre; no cal dir que és general a Pallars i Ribagorça (recollit a Cardós i Vall Ferrera, a Rubió, Valls d'Assua i d'Aneu, Vall de Boí, etc.), àrea continuada sense interrupció pel gascó pirinenc *bedout*, *-outch* (ja a la Vall d'Aran). En castellà coexisteixen dialectalment *abedul* (que és la forma literària) i *bedul*, propi de Lleó i Astúries (*budulo* a Sàmbria); aquella és probablement alteració d'aquesta per contaminació de *abeto*, *-ede*, nom de l'avet (més aviat que aglutinació, com s'ha dit, de l'article, puix que el mot és masculí, a la Península pertot, i generalment en romànic) i és també la influència d'ABIETEM (arbre més conegut) la que seria responsable de la terminació en -E (-ULĒ) del cast. *abedul*.

Ara bé, pel que fa al tipus en -ULL-, les seves variants són nombroses en les llengües romàniques. Hi